Filozofická fakulta Univerzita Hradec Králové

Katedra pomocných věd historických a archivnictví

Hodnocení bakalářské práce

Posudek oponenta práce

Jméno autora:	**Jakub Benko**
Název práce:	**Město Úpice ve východních Čechách a jeho vývoj ve druhé polovině 30. let 20. století (Úpicko mezi lety 1935 – 1938)**
Oponent práce:	PhDr. Zdeněk Zahradník

Předložená práce se zaměřuje na historické události ve východočeském městě Úpice během poměrně krátkého časového úseku čtyř let těsně před vypuknutím druhé světové války. Tomuto vymezení stěžejní části předchází poměrně rozsáhlý exkurz líčící vývoj města od roku 1848 do 1935.

Popis událostí druhé poloviny 30. let 20. století je založen především na citované literatuře a na některých archivních pramenech. Tato kombinace by mohla přispět k pozitivnímu vyznění studie, zejména je-li použitá literatura z části dílem jednoho z přímých aktérů událostí (Jaroslav Metelka), resp. jsou-li vytěžovány kroniky, které též převážně pocházejí ze sledované doby (např. Vilém Schreiber, školní kronika Masarykovy obecné školy apod.)
Zvláště texty Jaroslava Matějky publikované v 50. až 70. letech 20. století jsou poměrně výrazně poznamenány jeho levicovým politickým zaměřením, což se odráží ve výběru, popisu a interpretaci některých historických událostí. Přesto se mi v některých pasážích zdá poplatnost textu předložené studie těmto zdrojům více než zjevná.

Vlastní autorův text je v podstatě solidním chronologickým sumářem hlavních událostí ve městě ve sledovaném období. Myslím, že nepřináší žádná nová fakta a převratná zjištění, procesy, které autor popisuje, jsou více méně známá i z jiných míst. Bohužel větší pozornost nebyla věnována některým specifikům Úpice, jako např. skutečnosti, že město, ač převážně národnostně a jazykově české, zaznamenalo patrný nárůst volebních preferencí Národní obce fašistické (srv. tabulku na s. 30), naopak záslužný je poměrně podrobný popis vlastního průběhu záboru sudetských oblastí a opatření s tím souvisejících.

Ani tzv. „Závěr“ (s. 64-65) skutečným závěrem není, protože v podstatě pouze opakuje již vyřčené na předcházejících stranách, nesumarizuje a netřídí zjištěné poznatky, nepřináší např. nějaké zobecnění či naopak zvýraznění specifik sledovaného mikroregionu, neobsahuje žádné (byť třeba velmi jednoduché a stručné) zhodnocení sledovaného vývoje.

Přesto je možné konstatovat, že celá práce by mohla být solidním faktografickým popisem událostí předválečných let ve městě Úpici. Mohla by být…
Ke škodě práce i autora samého je předložený text devalvován množstvím problematických míst, nepřesností i zjevných omylů. Jako oponent (a rolí oponentů obvykle je být trochu nepříjemnými) cítím

jistou povinnost - zejména pro autorovo případné další snažení - na některé tyto problémy upozornit. Uvádím je zde bez ladu a skladu, bez posloupnosti či hierarchizace, tak jak se v práci postupně objevují.

Je dobrý zvykem v obdobných odborných textech uvádět seznam použitých zkratek. Činí tak i autor na s. 10. Bohužel zde ani zdaleka nejsou uvedeny všechny zkratky, které v následujícím textu užívá. Chybí např.: km, s., c.k., dr., KSČ, Sb., AM, PS, ml., kg, hal, Kč…..

Problémy autorovi činí užívání číslovek.
Soustavně používá psaní časových intervalů formou „*RRRR – RRRR*" (tj. s mezerami po obou stranách pomlčky), přičemž existuje závazný úzus, že tyto údaje píšeme s pomlčkou bez mezer. Též platí, že jednoslovné výrazy (např. *„…40 ti leté trvání* „ – viz popisek přílohy 4 na s. 71) se píší bez mezer, bez spojovníku a nevpisují se do nich koncové části číslovek, neboť slabiky *-ti-* či *-mi-* jsou už obsaženy ve tvaru číslovky. Autor též často nerozlišuje základní a řadové číslovky, zejména v případě časových údajů – viz např. *„…v cca 15. hodin…*" (s. 57), *„…v 8. hodin večer…*" (s. 38), *„…se v 5. hodin odpoledne zastavila práce…*"(s. 40) apod.

Podobné obtíže má i s psaním velkých a malých písmen – např. *„Prusko-Rakouská válka", „První světová válka", „Druhá světová válka", „Velká hospodářská krize", „Třetí říše"* (s. 27 a jinde), *„Sudetendeutsche partei"* (str. 12). Často nesprávné jsou i názvy institucí (ministerstev, výborů,….) správních jednotek (např. *„Soudní okres Úpice"* /s. 12 a jinde/, *„Politický okres Trutnov"* /s. 12 a jinde/), či regionů - *„Krkonošské podhůří"* (s. 22).
Pod označením *„…c. k. Ministerstvo práv ve Vídni…*" (s. 14) se pravděpodobně skrývá Ministerstvo spravedlnosti Vídeň (Justizministerium Wien). Také uvádění legislativních norem má svá přesná pravidla – např. *„Zákon o zřízení samostatného státu československého č. 11/1918 Sb."* (s. 17) se píše s malým Z- (zákon….), podobně *„Zákon č. 125/1927 Sb. o organizaci politické správy"* (s. 19); za číslem zákona a zkratkou Sb. před jeho názvem je třeba vždy uvádět čárku.

Některé autorovy (?) formulace jsou podle mého názoru poněkud neadekvátní. Srv. např. tvrzení, že pokus o volbu starosty v roce 1933 „*…skončil velkou fraškou…*" (s. 20). Podobně např. autorův názor, že jmenováním vládního komisaře Josefa Novotného v Úpici okresním hejtmanem Vorlem na přelomu let 1933 a 1934 „*…prakticky ve městě skončila demokracie…."* (srv. s. 21), je minimálně diskutabilní, zejména byl-li tento postup v souladu s tehdy platnou (demokratickou) legislativou, která pro případ rozpuštění či včasného nezvolení zastupitelstva tyto kroky (tj. jmenování vládního komisaře) výslovně stanoví.

Na vrub jisté nepozornosti či nezkušenosti autora spadají i některé stylistické neobratnosti – viz např. formulace, že *„Po hospodářském a stavebním rozmachu v předchozích krizových letech docházelo k postupnému zpomalování…"* (s. 25), či vynechané části vět – srv. "*…zápůjčka ve výši 500 000…"* (čeho?- vložil ZZ; s. 36).

Ve stylu celé práce cítím patrný jakýsi zlom přibližně od kapitoly 4.2., kdy se objevují formulace jak z jiného zdroje – např. „*…starosta učinil dojemný projev….*" (s. 40), *„…v 8. hodin večer…*" (s. 38), *„…přestože i přes omezené finanční prostředky neměl pomník trpět na uměleckém provedení a důstojném umístění.*" (s. 41). Zda je to dáno větší poplatností užitým pramenům či literatuře, je nad rámec tohoto posudku.

Samozřejmě není chybou jisté názory již vyřčené či publikované přejímat, případně reprodukovat, nicméně je třeba tak činit vždy s odkazem na zdroj, a to zejména u doslovně citovaných pasáží (viz např. s. 17, 52 aj.) Dále zde platí, že názvy použitých autorských děl je vhodné psát kurzívou (viz např. s. 12). Naopak příspěvky např. Zdeňka Kárníka a Ondřeje Vašaty publikované v příslušných sbornících jsou v seznamu použité literatury uváděny v rozporu s užívanou citační praxí.

Obecně též platí, že základem práce historika (a nejen jeho!) je zevrubná kritika pramenů a zdrojů. Potřeba dodržování této zásady je patrná i zde na vcelku banálním tvrzení, kterým autor dokládá zhoršování životní situace obyvatelstva v první polovině 30. let 20. století. Životní náklady rodiny údajně v r. 1931 činily 131 Kč, zatímco v roce 1935 to bylo již 185 korun, což podle něj představuje nárůst o 35 procent (s. 26). Jsou-li výchozí údaje správné, pak byl tento nárůst ve skutečnosti ještě hrozivější, neboť činil 41,22 procenta. Buď se tedy „seknul" v projevu tehdejší ředitel Vykus, nebo náš autor nekriticky přejímá data z neověřeného zdroje, nebo……. V každém případě by asi revoluční situace byla ještě mnohem radikálnější, kdyby shromážděný proletariát znal správná čísla. A pro historika to znamená, že i práce s elementárními matematickými úkony (např. trojčlenkou) je také jednou z forem žádoucí kritiky pramenů…

Téměř katastrofální je v předloženém textu úroveň znalostí českého pravopisu – od jednotlivin typu „*…rozkazy vstou**pili** v platnost…*" (s. 26), „*…odborových organizací….,které svo**lali**…*" (s. 37) či „*...zástupy se srocova**li**…*" (s. 54) až po vyvrcholení ve druhém odstavci na straně 39, kde na pouhých 19 řádcích je 6x porušeno pravidlo o shodě podmětu a přísudku („*…jednotky legionářů…zanecha**li.**.*", „*…branné korporace se seřadi**li**…….pochodova**li**; spolky se shromážd**li**…odebra**li** …předved**li**…*")

A v neposlední řadě bych předpokládal, že student 3. ročníku oboru historie a archivnictví na vysoké škole by už mohl vědět, že první československý prezident („prezident Osvoboditel") se jmenoval Tomáš **Garrigue** (zvýraznil - ZZ) Masaryk, nikoli „*Garigue"* (např. s. 40 a mnohde jinde) a že se nejednalo o pomník nějakého „*Gargigua*" (s. 41).

Přes výše uvedené výhrady, které se odrážejí v mém celkovém hodnocení, jsem toho názoru, že text splňuje požadavky kladené na bakalářské práce, a proto ho doporučuji k obhajobě, kde věřím, že autor některá pochybení a omyly vysvětlí. Na rozhodnutí příslušné zkušební komise pak ponechávám celkové posouzení a hodnocení vzájemného vztahu a poměru obsahu a formy práce.

V Hradci Králové 17. 8. 2020
PhDr. Zdeněk Zahradník